

Co to jest siła tarcia?

Tarcie jest najczęściej spotykanym rodzajem oporu ruchu.

Dla ciał stałych wyróżniamy dwa rodzaje tarcia:

- **statyczne**, gdy powierzchnie stykających się ciał są względem siebie nieruchome;
- **kinetyczne**, gdy powierzchnie ciał poruszają się.

Siły tarcia przeciwdziałają ruchowi.

Doświadczenie 1.

Potrzebne materiały: siłomierz, 2 drewniane klocek do demonstracji sił tarcia

Wykonanie:

Na układ klocków działam niewielką siłą skierowaną w prawo.

Najpierw działam siłą na jeden klocek. Zwiększam siłę do momentu, gdy klocek poruszy się.

W momencie, gdy siłomierz wskazuje siłę około 0,5 N, klocek rusza z miejsca.

Gdy poruszam nim w dalszym ciągu ruchem jednostajnym prostoliniowym, siłomierz wskazuje mniejszą wartość siły – około 0,2 N.

Gdy klocek spoczywa, w każdym momencie, siłę F_1 z jaką poruszam klocek równoważy siła tarcia T_1 – skierowana przeciwnie do wykonywanego ruchu. (Fotografia po niżej).

Maksymalna wartość siły podczas gdy klocek spoczywa, to **siła tarcia statycznego**. Gdy klocek już ruszy z miejsca i porusza się ruchem jednostajnym prostoliniowym, siła tarcia statycznego, **jest równoważona przez siłę tarcia kinetycznego**.

Wykonaj:

Doświadczenia 1A.

Zwiększ ciężar ciągniętego klocka, połóż dwa klocek jeden na drugim.

Odpowiedź na pytania:

Co się stanie z siłą tarcia statycznego i kinetycznego? Ile będzie wynosić siła tarcia statycznego i kinetycznego?

Odpowiedź: .....

Wniosek: .....

Doświadczenie 1B.

Zwiększ powierzchnię trącą, bez zmiany masy ciała, tym celu doczep jeden klocek do drugiego.

Odpowiedź na pytania:

Co się stanie z siłą tarcia statycznego i kinetycznego? Ile będzie wynosić siła tarcia statycznego i kinetycznego?

Odpowiedź: .....

Wniosek: .....

Doświadczenie 1C.

Dla układu z doświadczenia 1A zmień powierzchnię po jakiej porusza się klocek.

Odpowiedź na pytania:

Co się stanie z siłą tarcia statycznego i kinetycznego? Ile będzie wynosić siła tarcia statycznego i kinetycznego?

Odpowiedź: .....

Wniosek: .....

Doświadczenie 2.

Popychamy stos książek. Gdy działamy małą siłą, to książki spoczywają. Gdy siła jest odpowiednio duża (większa), książki ruszają z miejsca i gdy już ruszą, to można wtedy działać mniejszą siłą, bowiem tarcie kinetyczne jest mniejsze niż maksymalne tarcie statyczne.

Doświadczenie 3.

Kartkę papieru wkładamy między kartki książki. I wyciągamy kartkę z książki. Im większa liczba kartek książki naciska na kartkę papieru, tym trudniej ją wyciągnąć, ponieważ wzrasta siła nacisku i tarcie kinetyczne rośnie. Jeśli kartkę papieru włożymy w dolną część książki, to tarcie statyczne między kartką papieru, a kartkami książki jest większa niż maksymalne tarcie działające między książką a stołem i całość się porusza.

Doświadczenie 4.

Przekładamy, jedną po drugiej, kartki papieru dwóch książek, tak aby je ze sobą szczepić. Dwie osoby łapią za grzbiety książek i próbują je rozdzielić. Rozdzielenie książek jest niemożliwe ponieważ tarcie statyczne działające między jej kartkami jest bardzo duże.